

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI KÖZLÖNY.

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“, a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libent. Az általatok a katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük.

XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhoz, 1895. márc. 6-án.

Megjelen hetenkint 2-szer: szerdán este és szombaton este. Híreink nem adnak vissza.	Előfizethető a kiadóhivatalban és minden megyei postahivatalnál. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székesfejérvár, axt.-István-tér 1.	Feladó szerkesztő: BARABÁS ALBERT.	Előfizetési ár: Égész évre 1 ft — kr. Félévre 50 ar. Negyedévre 1 ft 20 kr. Egyes szám ára 5 kr.	A 30 helyre osztott oldal helyenkint 50 kr. Bélyegilleték külön 30 kr. Nyitltár sorozat 50 kr. Többesrészlet díjaitól mentes.
---	---	---	--	--

Politikai utonállók.

Milyen undorító és alávaló az a taktika, melyet a fővárosi zsidósajtó követ a néppárttal szemben! Amikor egy-egy városban tizezrek gyűlnek össze, s a néppárt vezéreinek meghallgatása után példátlan lelkesedéssel hoznak határozatokat, melyek a kormány politikáját elítélik: akkor a zsidóliberális sajtó mélyen hallgat. Fülel nem hallanak, szemel nem látnak. Megszegi zsurnalisztikai kötelességét olvasóival szemben, s egyetlen szóval sem referál a néppárt sikereiről.

Ez nem hirlapírás. Ez zsidó kalozok és martalócok szövetkezése a magyar publicisztika hagyományai ellen, a mely az ellenfelet is megbecsülte. Senki sem kívánja, hogy a szabadelvű párt és a zsidó részvénytársaságok lapjai lándzsát törjenek a néppárt mellett. De elhallgatni a párt komoly, szinte ünnepléses jellegű gyűléseit hónapokon át s aztán hasábos, elferdített tudósításokat hozni egy gyűlésről, hol megfizetett bérenczek botrányt és tüntetést rendeztek a néppárt vezére ellen, s erre támaszkodva világgá kürtölni, hogy a néppárt kudarcot vall a gyűléseivel, mert maga a nép tüntet ellene: oly eljárás, mely érthetővé teszi dr. Lueger véleményét a zsidó Magyarország felől.

A botrány, melyet diadallal ünnepel az elvadult kőbi-had, Félégyházán a hó 4-én játszódtott le, Urnapját becselenítették meg Polónyi Géza és hasonszöri társai, s ejtettek foltot a függetlenségi-párt ama részén, mely Ugron Gábort vallja vezéréül.

Hangsúlyozzuk, hogy a skandalumban nem tartjuk részesnek a félégyházai keresztény népet. A magyar nem vetemedik arra, hogy megsértse a vendégjogot és lehurrogjon valakit, míg meg nem hallgatta. Erre csak az új honpolgárok képesek, kikben egy atom sincs a magyar faj némes tulajdonából. Ezekkel szövetkezett Polónyi Géza, midőn tüntetést rendezni elment a derék alföldi városba, Zichy Nándor gróf és a néppárt ellen.

Hogy kiesoda ez az ur, szóban és nyomtatásban elmondották azok, kiknek alkalmá volt együttlenni és működni vele. Ha harapós kutya-hoz hasonlítanók, joggal tiltakozhatnak a kutya. Mert a kutya nem marja meg a vele egy portán levőket, ha csak meg nem veszett. De Polónyi Géza

megmarta sorban mindazokat, kik valaha oldala mellett állottak akár mint vezérek, akár mint vezérjelöltek. Verhovay Gyulát ő kergette bele a czéltudatlan antiszemitizmusba. Mocsáry Lajost ő intrigálta ki egy időre a pártból. Irányi Dániel tekintélyét ő iparkodott sárba ránczizálni. Eötvös Károlyt, majd Ugron Gábort ő támada meg, kik valamennyien, egytől-egyig elvtársai, barátai, ugyanazon pártnak tagjai valának. És e mellett ráért, hogy parlamenti botrányt rendezzen az ugyancsak 48-as Füzeses Géza ellen.

Csoda-e, ha ily politikai karakterrel és ilyen mult után, hangját és fogait a néppárton akarja kipróbálni?

A néppárt sehol az országban meg nem támada a 48-asok elveit tisztességtelenül. A közjogi kérdés válaszfal közte és a 48-asok közt, de egyebekben tiszteli azok meggyőződését. Ha küzd ellene, hát küzd azért, mert a párt egy része segített nyakunkra hozni az egyházpolitikai törvényeket.

Polónyi Géza ma egy esztendeje meg azt vallotta, hogy a polgári házasság erőszakkal hozatott be, s annak eltörlése nemzeti szükség. E sorok írója előtt, kinek sajtópöre volt az egyházpolitikai küzdelemből kifolyólag Wekerle miniszterelnökkel, vállalkozott arra, hogy bebizonnyítja bíróság előtt: mily nemtelen fegyverekkel erőszakolta ki a kormány a főrendiházi győzelmet. Ma, egy esztendő multán, ott van a polgári házasság helyeslői közt és brutálisan támada azokat, kik annak megváltoztatására törekcsenek.

Morál ez? Tisztesség? Tesz-e ilyet az országban valaki Polónyi Gézán kívül?

De nem csodálkozunk rajta. Polónyi Géza meg fogja még marni Kossuth Ferenczet, Ugron Gábort és Bartha Miklóst is, csak változzanak az idők. Nála egyetlen vezérlő elv: az egyéni érdek. A fegyverek mellékesekek. Es mellékes maga a nép, mely előtt demagóg frázisait tele szájjal bömböli.

De vajjon a párt helyesli-e ilyetén szereplést? Ugy rémlik nekünk, hogy Ugron Gábor kised táborában nem a józan ész és a politikai tisztesség a mértékadó, hanem a féktelen demagógia. A mandátumért való küzdelemben tabularasát csinálnak mindemből, amit eddig a tisztesség korlátokkal védelmezett.

Polónyi és néhány társa féltik mandátumaikat. Nem a kormánypárttól, hanem mi tőlünk. Az ő kerületeikben erős a függetlenségi elv, s a szabadelvű-párt nem szállhat eredményes küzdelembe. — De ugyanott erős a vallási érzés is, mely felháborodott annak látára, hogy függetlenségi képviselők is tolták a kormány szekerét. A megbántott lelkiismeret készítette a polgárokat, hogy elforduljanak a talmi 48-asoktól és lelkük egész melegevel üdvözöljék a néppártot.

Hazudik aki azt állítja, hogy a néppárt hadjáratot indított a 48-asok mandátuma ellen. Azokból a kerületekből sürgető felhívások érkeztek a párthoz, hogy jöjjön le szervezkedni. Nem hivatalosan mentek vezéreink Holló Lajos kerületébe sem, hanem felszólításra.

És mit csinált a félégyházai képviselő? A helyett, hogy engedte volna megnyilatkozni választóit meggyőződésük és lelkiismeretük szerint, levitte magával a magyar Marat-t, Polónyi Gézát skandalum-csinálónak. Botránynyal akarta meggátolni, hogy a polgárság szabadon nyilatkozhatassék.

Mélyen elsomorodva állunk meg a történetek előtt. De a mi bánt minket, nem azok az ostoba rágalmak, melyeket Holló és Polónyi szótak pártunkra, nem az a fütty és abezug-kiáltások, melyekkel zsidó suhancok és fölhérelt részeg kapa-kaszakerülők zavarták gyűléseinket, hanem a politikai tisztesség érzetének mélységes sülyedése, s ama vakság, mely nem látja be, hogy helyi érdekek miatt országos érdekek sirja ásatik meg. Mert a midőn Polónyiék adázan és botorn demagóg üvöltésekkel akarják megfélemlíteni a néppártot és botrányokat rendeznek: a legnagyobb szolgálatot teljesítik a kormánynak. Szinte kedvünk volna azt mondani, hogy beállottak agent provocateuröknek Bánffyhoz.

A kormány rájött, hogy a néppárt oldott szalmaként szórja szét képviselőit. A választópolgárság nem akar tudni liberálisokról. Bánffy tehát kijátssa a néppárt ellen ütőkártyául — a függetlenségiéket.

Polgártársak, vigyázzatok a Polónyiakra! Gondoljátok meg, hogy a midőn rájok hallgatván a néppárttal szálltok porbe: a szabadelvűek utját egyengetitek!

(b. a.)

Mai lapunk 8 oldal.

BELFÖLD.

— A protestánsok és a néppárt. A magyarországi protestáns vallásnak egyik legtekintélyesebb férfi, báró Kaas Ivor, a következő arany-igazságokat írja a néppárt felől:

„A néppárt nem afféle csinált párt, nem néhány politikusi titkos értekezletéből keletkezett program és írott proklamáció alapján, hanem a néppárt a keresztényesség és a nép természetes feltámadása a liberális politika siralmas következményei s különösen a vallástalanság ellen. E néppárt nem felekezeti párt, s ha ma Zichy Nándor áll az élén s a katolikus papság a főmozgatója, elkövetkezik az idő, mikor a protestáns nép is csatlakozni fog oda, hol érdekeinek védőit látja s a kormány-politika ellenzőivel egyesülhet. Az a protestantizmus, mely a kormányhoz szegődik, akkor is, mikor ez a Krisztust megtagadja s a protestáns egyházközösségekben a hitelenséget terjeszti, saját egyházának vesztré tör. Minden pozitív hittel bíró protestáns, legyen az pap vagy világi, közelebb állónak fogja érezni lelkében keresztény katolikus felebarátját és polgártársát, mintsem a keresztényiséget megvető s a közszabadságot üldöző liberális, kinek, ha nem seidő, ugy semminő hite és meggyőződése nincs. Meglátsunk nemcsakára, vagy lesz külön protestáns néppárt, mely szintén a revíziót fogja követelni, vagy mi valószínűbb, a protestáns ellenzék a katolikus ellenzékhez csatlakozik felföldön és alföldön egyaránt, Dunán innen, Dunáé túl, s szárazai fog csak oly jelöltekre, kik a nép jogait az alkotmányban, a keresztényesség védelmében s az egyházpolitikai törvények revízióját követelik, a magyar nemzet megmenntésére s Magyarország felfuttatására.

— Néppárti gyűlés. Jász-Kerek egyháza és vidéke, kivenni óhajtván a maga részét a néppárt szent és magasztos elvei mellett való lelkesedésből és türelmesből, Jászkerék egyházán június hó 14-én, vasárnap délután 2 órákor nagy politikai népgyűlést tart, melynek

tárgysorozata a következő: 1. Elnöki megnyitó, tartja: Esterházy Miklós Móricz gróf. 2. Melyik jobb: az „új” vagy a régi rend? Tartja: Szentiványi Károly. 3. A kis gazdák sorsa. Tartja: dr. Major Ferencz. 4. Miért éljen a néppárt? Tartja: Kálmán Károly, sóskúti plebános. 5. Elnöki zárásó.

— Az országgyűlés két házában június junius nyolcadiki ezredéves ünnepi együttes díszülésén a képviselőház részéről Szilágyi Dezso elnök, a főrendiház részéről Károlyi Tibor gróf alelnök fog elnökölni. A jegyzői tisztelet a képviselőház részéről Molnár Antal, a főrendiház részéről Gyulai Pál jegyzők fogják végezni. A képviselőház e hó 10-én folytatja rendes ülését.

— A főlegyházi gyűlés, melyről mai vezércikkünk is szól, már egy ízben el lett halasztva, a mikor t. i. Holló Lajos tartott beszámoló beszédet. Urnapján azonban Holló és Polónyi d. e. összegyűjtötték a népet és dühös hifakadásokat szórtak néppártra. Délután 3 órákor volt a néppárt gyűlése, melyen gr. Zichy Nándor, Molnár János spát, Bakonyi Elek ügyvéd és Kálmán Károly plebános akartak beszédet tartani. Közel 8–10,000 ember gyűlt össze, kik között a Polónyi hívei, mintegy 3–400-an, oly botrányos zajongást vittek véghez, hogy a csendőrségnek is bele kellett avatkoznia. A szónokok alig voltak képesek beszélni a néphez, mely elbánt volna a botránycsinálókka, ha Zichy Nándor gr. nem inté őket nyugalomra, mondván: „Térjétek haza, maradjatok hívek a hithez és legyetek szeretettel minden polgártársatok iránt”. A város józan közönsége a legerősebben elítéli Hollók csunya viselkedését.

Gazdasági kiegyezés.

(K. Ö.) Az Ausztriával megújítandó gazdasági kiegyezést komoly válság fenyegeti. Tekintettel az általános mezőgazdasági hanyatlásra, a gazdasági kiegyezés felmerülése óta a kvóta lesz állítására való törekvésnek voltunk szívesek. A kvóta kérdése képezen a gazdasági kiegyezés kulcsát, jogos kíváncsisággal tekintettünk a magyar kvóta-bizottságnak az osztrák követelésekre adandó feleletére.

Őszintén megvalljuk, hogy a magyar kvóta-bizottság válasza nem annyira kielégített, mint inkább meglepett. Attól a bizottságtól, melynek többsége a Bánffy-kormány politikáját képviseli, nem vártunk annyi önállóságot és erélyt az osztrák tulkövetelések visszautasítására. A merev visszautasítás oly indokollással történt, hogy egy csepet sem kételkedünk azon, hogy a Bánffy-kormány, ha szándékában van az osztrákoknak engedményeket tenni, ezzel a kvóta-bizottsággal nem folytathatja a kiegyezési kérdés tárgyalását.

És habár hajlandók vagyunk feltenni, hogy az osztrák kvóta-bizottság majd csak lejjebb szállítja követeléseit, ez többé nem lehet befolyással a magyar kvóta-bizottság pozíciójára, mely az első válaszában foglalt pontozatokkal él vagy hal. Oly precíz az indokolás, hogy abból komoly államférfi meggyőződése és önbecsülése feláldozása nélkül nem engedhet. Az osztrák kvóta-bizottság hangalyozza ugyan a hozzájárulási aránynál a jövőben követendő állandó alap kiszámítását, csak hogy az állandó alap kiszámításába oly tényezőzt von be, melyeket mi ilyenekül el nem fogadhatunk. Ilyen a népszerűségi arányára fektetett kvóta-kulcs. De ha igaz, amiben mi egy percig sem kételkedtünk, hogy Bánffy az egyházpolitika fejében kötelező ígéretet tett a kvóta felemelésére, akkor nemcsak az általános politikai helyzet, hanem az Ausztriával megújítandó gazdasági kiegyezés is sürgetőleg köve el, hogy Bánffy az utolsó eszközözhöz, az országgyűlés feloszlataához folyamodjék. A hatalmi eszközökkel való lelkesmeretlen visszaélés Bánffynak talán oly parlamenten hoz össze, mely kezében vak eszközzé süllyed. Mert Bánffy most már nem ura sem a törvényhozásnak, sem saját pártjának, s így a d o t t s z a v á t b e v á l t a n i n e m t u d j a. De az is bizonyos, hogy Bánffy,

TÁROZA.

A sovíniszta.

Írta: Kincs István.

— A „Fejérmegyei Napló” eredeti tározója. —

Volt nekem egy bátyám, kire az emberek ráfogták, hogy nagy sovíniszta, hanem jó magam önzete lélekkel elmondhatom, derekabb magyar embert nem ismertem még nála. Szívem megkértem a hazáját. Hogy kritikusi természet szorult beléje, annyi szent igaz, hanem a szeméremese olyan volt rendszeren, mint a nyári zivatar: minden dörgése mellett is vidit, föleml.

És az öreg úgy látszik tudta, hogy ragaszkodom hozzá. Mind-uhová elhurozolt magával s ilyenkor szabad folyást engedett kifakadásainak. Nagyok, hatalmasok szerette volna letni hazáját. A haza bja az ő baja is volt s néha hetszam ekevergett, ha valami nem a maga csapnau határa, a hogy már tudnillik haladnia kellett volna.

Eppen kocsin ültünk egymás mellett. Az én bátyám szokása illenére nagyon hallgatag volt: két szemével gondolat nélkül bámult bele a széles világra. Mind tudja, min jártatta az esztét.

Két vándorlegény térítette magához. Bele-bőjtök egymásba s egy hid karfájának két elenteti szélre kanyarva a hátukat kegyetlenül hadonáztak — majdnem brokra mentek. Azonközben meg a csanak is miudgyre őrlött, csak úgy dolt belőle a sok szírok ékes német nyelven.

A mi lovaink tisztességesen űgettek,

nem valami sokat láthattam ebből a jelenetből, de az a kevés is még elegendő volt arra, hogy jó kedvre hangoljon. Félkaczagtam. Azt hittem, a nevetés majd az én bájtyáma is átragad, pedig hát nem ragadt.

Keservessen nézett maga elé, hogy a hahota majdnem a számra fagyott tőle. Igazán nem tudtam, mi savanyíthatta be a jó kedvét annyira. Hiszen más alkalommal, még ha haragudott, még akkor is edesebb volt az ábrázata, mint most.

— Nevess, csak nevess — szólalt meg végre komoran — azt hiszed, van azon valami nevetni való, a mit az énmet láttunk?

— Az mindig az embertől függ, bátyám — feleltem én — van a kit semmiféle tréfa nem tud kihozni a sodrából, a másik meg a patkószegnek is nevet.

— Azt még értem, ha valaki a patkószegnek tud nevetni, volt idő mikor én is meg tettem, de nevetni, hol keseregni kellene, ilyet még nem ettem.

— Hát aztán miért kellene nekem most keseregnem? Kérdem az öreg szembeledésén főnnakadva.

— Hm — volt a válasz — ha az igazi hazafiság szemtűvegőn keresztűl nézted volna azt a két veszekedő frátert, akkor föltűnt volna bizonyára, hogy az a két gazember németűl szidta egymást.

— No és ha úgy szidták egymást?

— De könnyen veszed a dolgot, mintha nem is az egész ország boldogságáról volna szó.

— Ejl az Isten is megáldja bátyám — tört ki belőlem a türelmetlenség — mi köze az országának ahhoz a két csizmakoptatóhoz?

— Igen sok ősem, nagyon is sok. Tudod

az ország boldogságának hőmérője az ilyen jöttment ember. Addig, míg a vándorlegény nem tanul meg magyarul, míg az országuton mindig csak a német szó hangzik, addig ősem, szó sem lehet arról, hogy nagy nemzet vagyunk. A vándorlegény olyan, mint az asztalosműhelyben a forgács: abból meglehet itélni, mennyi és milyen munkát készít a gazdája. S hogy még egyszer visszatérjek a magam tárgyára, ha az a két gazember németűl handabandázott, az csak annak a jele, hogy irraimellán rutul állunk még ebben az országban. Én nálunk tényleg csupa német és cseh vagy tudja ég mitéle nacioi nyargal mindig az országuton.

— Akad magyar is — vetém ellen.

— Ha egyet megtudsz magyarul szólítani ősem, megesszem a fejemet.

Szóval az én bátyám nem hagyta magát kapocaitálni. Kemény feje volt nagyon, a fejsze is belevásott volna, hát még az argumentum. Hangot se veztegettem rá.

No de nem is vesztegethettem.

A lovak elkezdtek bolondulni. Két tevét vezettek velünk szemközti s hogy a rudas azokat meglátta, nyomban elkezdett visszafelé hőkölni. Nem használt se jó szó, se ostor. A kocsiuk mindegyre kerülgette az árkot. A kocsiuk össze kellett szednie minden tudományát és erélyt, hogy a két ijedős állatot megfékezhesse.

Utóvégre is le kellett szállanunk, ha azt nem akarjuk, hogy komoly baj legyen a dologból. Azért bokellett kötötünk a lovak szemét. Még így is toporzokoltak. Hanem megállottak legalább helyükön.

A tevéket szerencsésen elvezették melletünk s mi folytathattuk az utunkat. A kötéket levettük a paripák szeméről, föltűntünk s odább

amennyire mi ismerjük, a legvégső eszközök igy nybevétele előtt pozícióját el nem hagyja. Nincs tehát más választása, mint felosztalni az országgyűlést, vagy távozni arról a díszes helyről, melyet a vakszerencse juttatott neki és melyet oly méltatlannal tölt be.

Bánffy sorsán nincs mit bankódnunk. A magyar nemzet történetében a Bánffy-kormány élete nagy visszaesést jelent politikai, vallás-erkölcsi, és gazdasági téren. Távozását tehát arról a helyről, melynek hatalmát Bánffy csak arra használta fel, hogy rosszat műveljen, mi látnók első sorban szívesen. De tiltakozunk oly hírek terjesztése ellen, mely a Bécs felé való kacsintgatás gyanuját viseli magán, mintha Bánffy bukását a magyar kvóta-bizottság visszautasító magatartása okozná. Bánffyra nézve ez a reklám netovábbja volna és oly népszerűséget biztosítana neki, melyet a miniszterelnök meg nem érdemel. Egy magyar miniszterelnök, ki azért bukik, mert nem enged az osztrákok túlkövetelésének, lehet-e ennél fényesebb elégtételt képzelni is azért a pozíciót, melyet Bánffy elhagy? Pedig mi ugy vagyunk meggyőződve, hogy Bánffy, ha megszűnik miniszterelnök lenni, megszűnik közéletünkben tényezőként szerepelni.

A megoldást a magunk részéről igy képzeljük. Bánffy kötelező ígéretet tett a kvóta felemelésére. A kvóta-bizottság tiltakozik a kvóta felemelése ellen, és ebben a tiltakozásban támogatni fogja mindvégig a magyar közvélemény, annál is inkább, mivel a precipuum tekintetében egy jogi abszurdum orvoslásáról van szó. Ha Bánffy adott szavát beváltani nem tudja, ez legfeljebb órá nézve lehet hátrányos. De azt követelni, hogy Bánffy kedvéért az eddiginél is súlyosabb terheket vállaljunk el, oly kívánság, mit legfeljebb politikai szolgásgba silyedt nemzettel szemben szoktak támasztani.

hajtattunk. Szinte repültünk. Mintha valami félsz meg bennmaradt volna szegény állapotban, bizonyosan az úte hajtotta őket, hogy olyan esze-veszetteen futottak.

Bátyám nyugodtan megült a helyén, hanem jömeagam kezdtem a bőrdőmet félteni. Gyanakodva néztem jobbról és balról az árkot; az oldala és feneké bármi duna fekvőhelylyel ki-nált, csöpp kedvem se volt azt igénybe venni. S lám az én előérzetem nem csalat az egyszerű. Néhány pillanat múlva már kocsiától ott hevertünk az árok fedekén.

Első dolgom is az volt, hogy megtapogattam magamat, hogy helyén van-e még minden tagom. Hanem hála Istennek épségben tudtam fölkapaszkodni. A kocsi még most is görcsösen fogta a lovak gyepölőit s az állatok remegve állottak az árok szélén. Bátyám után néztem.

Eppen négykézláb mászott ki a kocsi alól. Mielőtt még megtudakolhattam tőle, niucs-e baja, már maga nyögte:

Pár bordám aligá meg nem veszekedett, s azután fogni, tapogatni kezdte a jobb oldalát.

No hiszen szépen vagyunk, gondoltam magamban. A kocsi ki kellene emelnünk az árokból, hanem hogyan? Egyik a lovakkal van elfoglalva, bátyámnak hasznát nem lehet venni, egy ember meg kevés neki.

Hívd ide azt a oszavargót — szólott meg bátyám az utra mutatva, hol vagy harmincz lépésre tőlünk egy tegebaszakadt bugris ember stükérezett egy kavics kupacz teteyén.

Nekem se kellett több, mindjárt kezdtem szólítani német nyelven. Hanem az rám se hereditett. Esze ágában se volt segítségemre jönni. Inkább mulatni látszott vergődésünkön.

Általában véve a kiegyezési tárgyalások menetéből mi azt a tanulságot merítettük, hogy az a magyar érdek megvédelmezése szempontjából igen rossz kezre van bízva. A kiegyezést mint intézményt meghamisította a nagytőke szolgálatára szegődött merkantill gazdasági irány, mely egyaránt mért súlyos csapásokat a magyar mezőgazdaságra és az osztrák iparra. A jelekből ítélve az osztrák közgazdasági politika irányt változtatva, a földesíri izelmek és a nagytőke zsarolásával szemben a kisipar és a mezőgazdaság felkarolását tűzte maga elé célul, a közgazdasági politika tehát egészséges irányba terelve, a gazdasági kiegyezésben is hatályosabban érvényesítheti jogát.

A mi közgazdasági politikánk, mely gyökeret a nemzet testébe sohasem vert, mely csak egy feladatot ismert, a pénzgazdaság előmozdítását, akár Bánffy csinálja meg a kiegyezést, akár más, mi daddig, míg irányt nem változtat, arra a gyászos szerepre lesz hivatva, hogy ugy a belső és nemzetközi kalózokkal, mint a gazdasági kiegyezés kérdésében Ausztriával szemben anyagi érdekeink feláldozását szolgálja.

Az egyházmegye multjából.

— Pázmándi patronusok. —

A plebániát Pázmádon a komáromi Jézus-társaság alapította 1721-ben, s a patronatusi jogot fentartotta magának, az urodalomhoz kötötte, s lett a patronatus realis. Egyik plebánosi jelentés, mely 1765-ből való, mely „responsiones”-nek van címezeve, — melyben a püspöki látogatás alkalmával feltett kérdésekre adja meg a feleleteket, Némethi István plebános világosan megnevezi a patronust: „Ezen pázmándi Egyházban a jogot, vagyis a patronatusat a komáromi Jézus-társaságnak Pater Superiorja bírja, ki építést, alapítást és ajándékozás által Patronus-joga kötelezettségének eleget tett.”

60 éven át gyakorolják a Jezsuiták a patronatus-jogot, mert ama szerencsétlen rendelettel, mely megfosztotta őket birtokaiktól, elve-

sztették a patronatusságot is. Ekkor Pázmándot Kempelen Nep. János generális kapta meg, s ő lett a patronus is.

Amde az a szeretet, mely a pázmándi népet a jezsuitákhoz, volt uraságukhoz kapcsolta, azért távozásuk által sem lohadt le; az apák beszéltek rokn fiaiknak, meséltek unokáiknak, s regéltek a késő unokáknak, ugy, hogy szájról-szájra jár a „jezsuita hagyomány”, melyet a „Jezsuiták átkának” neveznek. Egy század leforgása alatt ugyanis nem egy kellemetlenség érte az uroalmat — mindjárt a jezsuiták távozása után, nem egy ember lett szerencsétlen, nem egy veszély vonult el a község felett, est mind az unokák összeköttetésbe hozták, s a Jezsuiták elűzetéséből iparkodnak megfajteni.

E hagyomány igy szól: Midőn eltávoztak a jezsuiták, a legutolsó, ki elhagyta a kastélyt, fölment a zsidó-hegyre, s onnan megátkozta kezével Pázmándot. Az átok be is teljesedett, a mint a sok baj is mutatja. Itt aztán a pázmándi ember hosszú lére ereszti fel egy század eseményeit.

„Mert hát ugyan Kempelen generális még birta, halála után († 1801.) fia is Nándor is még csak vitte a dolgot, de mikor halála után († 1832.) Imre fia kezébe került a birtok, akkor a Kempelen uradalom kezdett már a végére járni. Ez az Imre nem tudott megélni ily nagy birtokból, elzalogosította uroalmát Coburg herczegnek, a kit igy kellett valahogyan megnevezni: Szász Coburg Gotha Ferdinánd herczeg.”

A záloglevél másolatának bekezdése igy hangzik: „Pázmándi Kempelen Imre Coburg herczegnek elzalogosítja a Pázmándi uroalmat bonyolult vagyoni állapot miatt 1842 ik év Szt. Mihály napjától 16 évre 1858-ik Szt. Mihály napjáig.” Elmult a 16 év, Kempelen Imre nem váltotta ki, igy az uroalom Coburg herczeg tulajdonává vált.

Rosszul állott ám sora Imre uraságunknak; nem birta kiváltani a vagyont, elvesztette s szegény ember lett. Eljött mégis megnézni Pázmándot, s ha itt volt, nem mulasztotta el az alkalmat, hogy engem, egyszerű parasztot meg ne látogasson, s még nálam is ebédelt.

Hát aztán mikor Coburg herczeg lett az uraság, akkor volt ám még csak élet Pázmándot; a herczeg nem jött ide lakni, a tiszték tanýáztak a kastélyban, volt akkor anyi dárúd, hogy mikor az év végén be kellett számolniok: hogy ilyen uradalomnak még majdnem deficienje lett. Megharagudott Coburg herczeg s eladni készült uroalmát

A szent korona.

— A „Fejermegyei Napló” eredeti tárczája. —

Csütörtök óta Budapest iakói és a felzárndokolt magyarok áhitattal szemlélik Mátyás király budavári templomában szent koronánkat és a koronázási jelvényeket. Nem közönséges érzés az, mely elfogja lelkünket a magyar nemzet és magyar király együttes hatalmának ez aranyból vert, drágakövekkel behintett szimboluma előtt.

A világ megromlott, de a korona szentégegben való hit nem rendült meg. Hódolattal tekintünk reá és büszkeséggel, mert régisége és állandósága záloga annak, hogy István birodalmát megörzik utódai is.

Ez ünnepélyes kitétel alkalmából azok számára, kiknek eddig még nem volt és most sincs alkalmuk megtekinteni drága kincsünket, ismertetjük a szent koronát és tartozékait.

A koronázási jelvényeket alkotják: a koronázási palást, királyi jogar, országalma, azonkívül a Szent-Istvánnak tulajdonított kard, továbbá az apostoli kereszt. Régibb leltárak megemlékeznek még koronázási öltönyökről is, a melyek azonban reánk nem jutottak.

A reánk maradt szent korona alakjára nézve két részből áll, a felsőből, a melyet II. Szilveszter pápa és az alsóból, a melyet Dukas Mihály bizánci császár I. Géza magyar királynak küldött.

A felső, azaz a II. Szilveszter által adomá-

— Akasszanak föl, te német a neved napján! — kívántam neki mérgesen a végén.

S az erre fölemelkedett. Még utóvégre bitorokra meg velem a gazember, ha megértett.

Pedig megértett. Közlebb jött és szó nélkül megfogta a kocsi oldalát. Marha erő lakott benne, alig segitettem neki s ő egy lödtással kizökentette a kocsi. Pár percz alatt rendben vyltunk. Mielőtt azonban megindultunk volna bátyám borraivalót csusztatott a csavargó markába, s még megköszönte németül a segítségét.

A lovak megindultak. A vándorlót egyet morgott. Jól kivettem minden szavát, azt mondta:

— Bocsúletes emberrel hiszen magyarul is beszélhetnének az urak.

Bátyám is megértette s nyomban ránczokba szedte a homlokát utána. Nekem mosolyognom kellett. Önkénytelen eszembe jutott, miről traktáltunk előbb az egész uton.

— No bátyám — mondtam én jókedvvel — ugy látszik mégsem állunk olyan irlgalmatlan rutul. A csavargók is kezdik már érteni a mi nyelvtünket.

— Mondd inkább, öcsém — fortyant föl az éo utitársam — a magyar is csavargásra adja már a fejét. Eddig urak voltunk, keresni kellett a koldust közöttünk, hanem most lassan a mi néptünk is kiszorul az elszótt telekről az országutara. Hát nem kétségbejött valóság ez? Az emberfia szive elszorul, ha rá gondol.

Bátyámon feledtem a tekintetemet. Nem érttettem ezt az embert. Ennek hiszen az Uristen se tudna a kizvére tenni: még a kákán is megtalálja a csomót. Nem hiába, hogy az emberek szoviszstának mondják, hanem az is, valóssággal az.

Ekkor, a mint ez hallatszott, voltak közöttük egyes negyrványgó emberek, kik uraságok szerettek volna lenni, noszogatták is az embert, hogy hát álljunk össze s vegyük meg mi, mert akkor már nagy urak leszünk, s plebánost is választunk. Voltak, a kiknek a szép szó tetszett, be is álltak, csináltak valami szerződés félt, a melyre olyanok nevei is kerültek, kik nem akartak nagy urak lenni. Mert hát a ki nem írta alá, odairta más a nevét. Minden meg volt, csak a pénz hiányzott.

Ezt is előteremtették. A boldogult plebános úr, az akkori jegyző s még több magam fajta ember fölmentek Bécsebe, s ott egy banknál felvették 40,000 frtot. És aztán mulattak egy nagyot Bécseben, a legelső szállodában, úgy nagyot mikor haza jöttek, majdnem ott voltak, hol a mádi zsidó, se pénz, se posztó. Fizettek azért a herozegnek, de csak keveset. Másodszer is Bécsebe mentek, hoztak pénzt, még kevesebbet, a herozeg sem kapott belőle sokat.

A herozeg megint megharagudott, elvette a birtokot. De megharagudott ám a bank is, mert atyáinkfai a sok ezret nem tudták vissza fizetni, jött az executio, a dob pörgött, s a sok betáblázott birtok dobra került. Még olyan is volt, kinek csak egy tarisznyája maradt, azt is a hátrára dobta, s úgy elhagyta Pázmándot, hogy még azt sem mondta: befellegzett.

Ekkor a herozeg zsidóknak adta bérbe az urodalmat, kik fizettek is valami előlegest, de többet egy fabatkát sem, s mégis meg merték tenni azt, hogy az összes élő fákat tövig levágatták.

A zsidók fizetésektelenségük miatt a bérletet elvesztették, s a herozeg ekkor adta el Lyka Anasztáznak.

A „jeszuiták átkát” a hagyomány eddig még csak az urodalomról mondta el, hozzá fűzi még egyes plebánosok életét is.

„Hát még a szegény plebánosokat is érte az az átok. Jan kó plebános Bernybe ment husvéti szent gyónását végezni, s a szél épen ott ütötte meg, hogy meg is halt. Szomorok y plebános már a halál torkában volt, midőn tél közepén hidegben jött Vaából, az utat sem látták, lovai megbokrosodtak, haza szaladtak, s ő Bogvár káplánjával együtt csatangolt a nyakig éró hóban, s megfagynak, ha nem érnek be egy akolba. Ott huzták meg magukat. S mégis a szegény Szomolnokyt utolérte a furcsa halál, épen reggelijét ette, mikor

a szél ütötte meg. Hát aztán Lenzser plebános, ez oly szegény helyzetbe jutott, hogy jobb nem is szólni róla.

„S még ez is ide tartozik a nagy tűzvész mely 60 körül majdnem az egész községet alapusztította. Hát még mennyi van! Ugy-e, hogy csak teljesül az átok?”

Ea mind igaz, s mit a szájhagyomány mond, de nem igaz az ok, a mely következményének tartja egy század viszontagságait. Az megengedhető, hogy az utolsó jészuita fölment a magas hegyre, honnan az urodalmat még egyszer megakarta tekinteni, s föltehették azt is, hogy kezével intett Pázmánd felé, de nem azért, hogy megátkozza, hiszen a szeretet apostolairól nem tehették föl, hogy egy nyomorult rendelőért egy községet évszázadokon át büntetni óhajtsanak is, hanem megmagyarázhatjuk a kéztintést, mint a szeretet jelét, mely őt Pázmándhoz fűzte, még egyszer bucsuzni akart tőle, kezével intett egy utolsó Isten hozzá-ot, a mint ezt mi magunk is tesszük.

Az elmondottak szerint a pázmándi plebánia patronusai voltak: a jészuiták, Kempelem Nep. János 1801-ig, Nándor nevű fia 1832-ig, ennek Imre fia 1858-ig, ekkor Cóbürg herozeg, a hatvanas években — midőn ettől megvette — Lyka Amasztáz. ennek halálával örökösei, míg nem az örökösök közt létrejött egység után a hetvenes években egyedüli patronus. s még most is Lyka Demeter, a legidősebb fiu.

Szalay József.

Liberalisok királysértése.

A szomszédos Tolnamegyéből oly eszt. hirt. érkezett, mely példátlanul áll hazánkban.

Tolna-Tamási község liberalis elemei, a jegyző meg az ottani zsidók összeálltak millenárius néptünnepléyt rendezni s ezen alkalomból ép oly otromba, mint felháborító mérenyletet követtek el tenészes uralkodók személye és tekintélye ellen. Guny tárgyává tették az apostoli királyt először egy nyomtatványban, azután szemlélhetőleg is.

A nyomtatvány, melyet plakát alakjában osztogattak, így hangzott:

„Az ezredéves ünnepléy végrehajtó bizottsága Tamásiban.

Kedves Polgártársaink!

Örömmel tesszük még közhírré azt, hogy a „Totalizátor” Ö Felsége, a verseny parapák legkegyelmesebb Ura, Néptünnepléyünket legnagyobb látogatásával megtiszteli s a számarversenyt Ö fogja megnyitni.

Bizalmasan megengjük, mi az udvara körül kiszivárgott, hogy Ö Felsége nyolcas fogatu udvari diszkörnyezetének kíséretében fog megjelenni; Ö Felsége a világkontingensai táborsernagya ruháját fogja viselni, rendjeleivel feldisztatve.

Jöjjetek körünkbe Kedves Polgártársaink, adjunk kifejezést örömtünek, hozzátok magatokkal családtagjaitokat, mert a legilletékesebb forrásból vett értesülés szerint Ö Felsége csak azért halasztotta el Orozországú utját, hogy köztünk a Néptünnepléyben örvendhessen.

Jöjjetek! mert számítnak hazafiságotokra, a 170-es tagu végrehajtó bizottság nevében:

a rendezőség.

1896. Nyom. Jeruzsálem Edénél Tamásiban.

A plakáton hirdetett néptünnepléy május 31-én ment végbe, s az elvetemedett rendezők csakugyan végrehajtották tervüket.

Egy üveges hintóban Ö Felsége személyét profanizálva egy fölöltötötett alak szerepeit nyolcz számár huzta a kocsit, mindenk szamáron egy-egy udvari fullajárúút, utánozva Ö Felsége személyzetét, a hintó után szamarakon tábornoki egyenruha-félebe bujtott alakok vonultak.

Elvárjuk a királyi ügyészségtől, hogy a rendezőség gyanánt szerepelt bandát bíróság elé állíttatja és e hallatlan inzultusért a legszigorubb büntetést követeli fejtkre.

Első sz. áldozás Józsei főherozeg családjában Aicsuthon.

— Saját tudósítónktól. —

Magasztos ünnepléy folyt le folyó hó 4-ikén, Urnap ünneplén, az aicsuthi főherozegi kápolnában. Erzsébet és Klotild főherozegnők végezték első sz. áldozásukat.

Már előző nap délután Aicsuthra érkezett

nyozott rész két, keresztben alkalmazott, összesen tehát négy pántból áll, melyek oldalt lehajtván a főt borító koronavezéret alkotják. Külön befültte zománcképekkel díszített. A nagy pánt közepén, ott hol ezek egymast metesik, a Megváltó Jézus Krisztus képe van zománccsal alakítva, a négy pánt lehajló négy szárának mindvégig két-két, összesen nyolcz apostol zománcozott képe látható. Ezek a következők: szt. Péter, szt. Pál, szt. János, szt. József, szt. András, szt. Fülöp képe. Ezenkívül még két, az egybeforrasztás folytán már ki nem vehető apostolkép van a mai korona felső részén. Hányzik tehát még négy apostolkép, melyek az eredeti koronán valószínűleg rajta voltak, s midőn a két rész egybe forrasztatot, levették. A keresztelő helyen levő megváltó-kép közepén kerék lyukkal van átturva, mely a kereszt megerősítésére szolgál. A pántok sötétek, erősen aranszínűek, a mi arra mutat, hogy tisztább, de egyuttal vékonyabb s törékenyebb aranylemezek. A rajtuk levő zománcképek technikája kezdetleges, gyarító ötvösműre mutat, épp úgy az ékkövek foglalása kezdetleges jellegű mutat. Ezzel szemben az alsó korona tömörebb, vastagabb, de ezüsttel erősen kevert aranylemezből készült. Színe e körülménynek megfelelőleg halvány-árgás. A zománcképek és a drágakövek foglalata már fejlettebb ötvösművészetre mutat s így már szembenőzőleg látható, hogy a két korona, nem egykoru részből áll. Az alsó bizanzoi származású korona, ha ezt a jelen koronától elválasztva képzeljük, az u. n. ormozatos, nyílt koronát mutatja. A homlokpánt fölé váltakozva csontos és félkörű ormozatok emelkednek elől, hátul a koponya-oldalon csakis egy félkörű

oromzat emelkedik, az üresen maradt tért gyöngyösr egészíti ki. Ugy a homlokpánt, mint az ormozatok zománkos képekkel vannak díszítve. Elöl a korona oromza középen a Megváltó Krisztus képe, áttelében a korona hátulsó részén lévő ormozaton Dukas Mihálye. Azonkívül még a korona karimáján Konstantin trónörökös, Géza magyar király, szt. Demeter, szt. György, szt. Mihály, szt. Gábor, szt. Demjén és szt. Kozma arcképeit mutatja arany alapon zománcozva, megfelelő feliratokkal. E képeken kívül még a korona oromzatán lévő levelek zöld zománcozott lapokat mutatnak. Ez utóbbiak nevezetese azért, mert nincsenek sem aranyra, sem más fémlerezre zománcozva, hanem u. n. á jón zománcoz, mely a maga nemében eddig teljesen ismeretlen volt. A zománcozott képeken és lapokon kívül a koronának mindkét része gazdagon van díszítve drágakövekkel. És pedig a felső részén gyöngy és gránát szegélyzet, az alsó résznek karimáján alu-ízüli gyöngyörök. A zománcképek közt pedig s részben azok alatt és fölött az alsó karimán az ormozatain kisebb nagyobb gyöngyök és drágakövek, ez utóbbiak közt gránát, zafir, óhr és rubin, részint közzörtülve, részint csak simítva. Az alsó korona két oldalán mindkét felől négy-négy, hátul egy, összesen kilencz 10—13 cm hosszú aranyláncok függnek le, végükön hármas levélkép alakú foglalt ékkövekkel. A koronához tartozik még annak béleése, az u. n. kappá, melynek rendeltetése volt, hogy a főt, miután a korona nem volt teljesen zárt, betakarja. A magyar korona béleése a legutóbbi koronázás alkalmával készült, aranszövetből. Ami a korona súlyát illeti, a legutolsó, 1882. eszközi: méretek alapján a sulya 2056 gramm, a

nagyobbik átmérője 0216, a kisebbik 0203 mm. Ami a koronát ékítő drágakövek értékét illeti, azok összes valódi belértéke az 1867. márcz. 26. felvett jegyzőkönyv szerint 3409 irt.

A jelvények között 2 dik helyen a koronázási palást áll. Eredetire nézve misemondó ruha, melyet Gizella királyné, Szt István neje 1031-ben a székesfejérvári templomnak ajándékozott. Hogy mikor beadták mint koronázási palástot használni, pontosan meg nem állapíthatjuk, bizonyos azonban, hogy már a végtes házi királyok alatt használatban volt. Alakjára nézve a régi kazalék, misemondó ruhák mintájára harangalaku volt, melynek csak egy nyílása volt a fej számára. Azonban a koronázási palást mindig mint palást, azaz elől szétvágott alakban említettük; mikor történt ezen átalakítás, nem tudjuk. Kelméje keleti selyem mintázott szövet, rajta aranyfonallal himzett ábrák. Book szerint a kelme alapja biborszövet, sodrott selyemfonallal átszöve. Mintázata csillag és négy levélű virág vagy rózsamintázat, azonban a régiség és nedvesség behatása folytán e mintázat jelenleg már el van mosódva. E kelme van rávarrva arany himzés. A palást közepén félkörben a következő felirat vonul el: castyla hec operata et data ecclesiae Sanctae Mariae Sitaé in civitate alba, anno incarnationis xpy (a. m. Christi) MXXXII. indictione XIII. A Stephano rege et Gisla regina. (Ez a casula Szűz Máriának Fejérváron levő egyháza számára készült es adatott Krisztus megtestesülésének 1031. évében, a XIV. indictionban, István király és Gizella királyné által). A himzés rajzának középpontját Krisztus alakja képezi, körirata: Hostibus en xpiltus prostratis emicuit alt(us) (Az elleneket Krisztus legyőzve magasan ra-

a Fenséges főhercegi család óhajára dr. Steiner Fülöp jászkesefejvári megyés püspök, hogy másnap a főhercegnőket megáldoztassa, a kiket P. Schöffler Jézus-társasági atya készítet elő a szent gyónásra és áldozásra.

Urnappán 8 órakor oszentes misét mondott a püspök, mely alatt communicio után lelkes és megható beszédet intezett az első áldozást végző főhercegnőkhöz, emlékeztetükbe idézve a dicső szent ősök életét, a kik örvendezve tekintenek le ma erőnyekben s hithűségben ragyogó unokáikra, kik ma a királyok királyának készítettek sziveikben trónt. Megható volt az ártatlanság színébe öltözött főhercegnők ajtatos áldozása; liliommal, égő gyertyával kezükben fogadták szívükbe a liliomtisza sziveket szerető Megváltót. Fehérruhás leánykát vették őket körül, mint üdvözlő, együtt örövendő anygalkák. Utánuk szintén megáldozták: Kóburg Klementina hercegnő, az első áldozók fenséges nagyanyja, Klótild főhercegnő, József főherceg, Angusztia, Mária főhercegnők, József Ágost főherceg, ugyszintén Szirmay grófnő főhercegi udvarhölgy s Holdházy Mária főhercegi nevelőnő.

Az énekes nagy mise előtt, melyet a főhercegi udvari pap mondott, az áldozást végzett főhercegnők fenséges anyjuk, Klótild főhercegnő óhajára nyilvánosan, — az ez alatt már teljes számban öszszegyülekezett hívők serege előtt is leaktarták tenni az ünnepélyes hitvallást, melylyel keresztségi fogadásukat óhajtották megerősíteni. A megyés püspök előbb a hívekhez intezett buzdító szép beszédet, felszólítva őket hitüknek oly bátor és gyakorlatba átvitt megvallására, mint a mily példát láthatnak a fenséges kir. főhercegi család minden egyes tagjánál, különösen ma, a két kir. főhercegnőnél, kik a nép épülési czéljából nyilvánosan is leteszik hitvallásukat. Határozott szavakkal feleltek ezután egyenkint a kir. hercegnők a püspök kérdéseire. — Ellene

mondass-e az ördögnek, minden pompáinak? — „Ellene mondok.” „Hisz-e egy Istenben Mindenható Atyában” stb. — „Hisz-e” és így tovább. Végül közösen hangos szóval mondták el az apostoli hitvallást; minden jelenlévő szemébe könyeket csalt a megható szép jelenet. Ime a legmagasabb körök mily örvendve adják meg Istennek, a mi az Isten!

Az énekes nagy mise után a püspök urnapi szent körmenetet tartott. Öröm volt mindenki szívében és szemében, látva a fényt, pompát, hallva a zenét, harangzúgást, ágyúzást, a mi mind az isteni Megváltó iránti hódolatot volt hivatva kifejezni. A parkban volt a négy oltár felállítás, hova a körmenettel mindvégig együtt mentek, az oltári mise mögött a fentebb felsorolt legfelsőbb uraságok, József főherceg tábornoki egyenruhában. Az oltároknál az aicsuthi iskolás leánykák énekeltek harmonium kíséretében a tanító vezetés alatt szebbnél-szebb énekeket. A honvédeknek zenéje, mely külön e czéla rendeltetett ki Budapestről, a parkban felállított ágyuk durrogása, a harangok zúgása, a gyönyörű tavasi napfény s a park lombjain éneklő madarak elragadóan széppé tették az Urnak e nagy napját. S a mély kath. lelkületéről országszerte ismert főhercegi család buzgó hite csak növelte azt a hódoló érzést, melylyel mindenki törekedett adózni a világ Urának, az oltári szentségben a lealázott és sokaktól megvetett Ur Jézusnak.

Aicsuth népe soha nem felejté el azt a magasztos boldogságot, melyet neki fenséges jötevője, a főhercegi család szerzett e napon, a kettős ünnepélylyel.

Táviratok.

A királyi palota alapkövetétele.

Budapest, jun. 6. (Saját tud. táv.) Budavárban ma ment vége az új királyi palota alapkövetételenek ünnepe a felsége, az udvari méltóságok, az országgyűlés tagjainak és nagy

közönségnek a jelenlétében. A meghívottak mind diszmagyarban jelentek meg a királyi palota krisztinavárosi szárnyépületének előcsarnokában. A felséget báró Bánffy miniszterelnök fogadta rövid beszéddel. Ezután átadták a királynak az alapkövetételei okmányt, mely remek Korvina stülbusan van készítve, s a felsége és a magyar állam czimerével díszítve. A felsége ekkor a következő szöveget olvasta fel:

Mi Első Ferencz József Isten kegyelméből ausztriai császár, Csehország király, stb. és Magyarország apostoli király.

Kedvelt Magyarországnak állami életének ezredik évfordulóját ünnepli. amidőn ezen alapkövetetessük, hogy az elmúlt idők történeti eseményei által megszentelt eme helyen emlékedjék a Magunk és Utódaink fejedelmi otthona.

Az ezeréves mult magasztos örömétől lelkünkben áthatva, a jelen pillanatban is buzgó tohászokodunk Istenhez, árasztva áldását Hazánkra és hű magyar nemzetünkre, hogy egyesült erővel az ország javára és népeink boldogítására jövében is sikeresen munkálkodván, királyi lakunkban, amelyet a Mindenható segédelmével fölépítendők vagyunk és az országban állandóan jólét és megelégedés honoljon.

Kelt Budapest székesfővárosunkban, ezernyolczszázkilencvenhatodik évi június hónap hatodik napján.

Ferencz József.

A lelkes éljenzések után Tarkovich államtitkár felolvasta az alapkövetételei okmány szövegét, melyet a király aláírt, s ezután betették egy vörösréz szelenczébe. Miután az alapkövetetést aláírták az okmányra, a felsége remekművi ezüst kalapácsal megtette az első ütést. Utána Vaszary Kolozs hercegprímás, a zászlós urak, a miniszterek, az országgyűlés elnökei, a közsőhadisereg és honvédség képviselői, a felsőbb bíróságok elnökei, a főváros polgármesterei, a megye főispánja és H. a. u. s. m. a. n. Alajos építész következtek a kalapácsütéssel. A királyi okmány szavai rendkívül örvendetes hatást gyakoroltak a jelenvoltakra.

A pápa követe.

Budapest, jun. 6. (Saját tud. távirata.) Locatelli Achilles, a bécsi pápai nunczia-

gyog. Krisztustól oldalt jobbra ismét Krisztus, balra Szűz Maria alakja látható, mindkettő kisebb mandula alakú keretben. Amannak körirata: (D)A(t) summo regi famulatum concio celi (A legmagasabb királynak szól a mennyei gyülezet), emezé: emicat in celo sancta genitricis inago. (Ragyog az égben a szent szülő képe). Alább a középső feliratos félkör szalag által körüvezve a próféták alakjai láthatók a megfelelő feliratokkal u. m. Habacuc, (propheta). Natan p. Hiez, chiel p. D. nikel p. Águs p. Zacharias p. Malachiás p. — Macheas p. Jonás p. Abdias p. Hieremiás p. Esaiás p. Johel p. Amus p. Jeremiás és Izeaiás között Krisztus alakja látható, két felirat nélküli próféta, valószínűleg Iliás és Elías alakjaival. Krisztus fejénél Alfa és Omega, a kezdet és vég betűi. A második osztály középpontját ismét Krisztus alakja foglalja el: sessio regnantem notat et xpm (Christum) dominantem (Trón illeti meg a kormányzó és uralkodó Krisztust) körirattal, jobbról balról az apostolok trónon ülő alakjaival megfelelő köriratokkal. Végre a legalsó félkör képsorában az egyház nevezetesebb szentjeinek és vértanúinak képe látható, u. m. Cosmos. Pantalion. Georgius. Vincencius. — Stephanus. Clemens. Sixtus. Cornélius. Laurentius. Szt. Vincze és Szt. István képei között jobbra Gizella királyné, balra Szt. István képe. Mindegyik kép megfelelő felirattal, kivéve a baloldali legzsélsőt és a középső szalag alján levő kisebb medaillon képét, melyek felirat nélküliek. Az utóbbi kép valószínűleg Szt. Imrét ábrázolja. A palásthoz tartozik még a reá alkalmazott kivágott gallér is melynek egykoru régi szövete és himzése a palásttól különbözik. Régebben a palást megkötésére himzett, nyakszalag szolgált.

melynek töredékei még megvannak, jelenleg aranybőrbe újabb zsinorok szolgálnak kötésül. A palást alkalmazásint a veszprémi görög apoczakolostorban készült.

A királyi jogar nemcsak a legregibb ilyenü tárgyak egyike, hanem alakjában is eiter minden más ismert jogartól. Hossza körülbelül egy láb, nyele vékony aranyozott ezüst piéhből készült, alul a markolatnál kidomborodó kisebb gömbbel, felül a nyélhez foglaltva mintegy hét cm. átmérőjű kristálygömb, melynek három oldalán mesés aliatalak van kivésve. A kristálygolyó szemésés aranycsodronnyal ékített 10 leveles körbe alakított lemezzel van betoglalva. A gömb négy oldalán és a nyelén hasonló aranylemezek futnak le. A díszítés technikája, a filigrán mű arra enged következtetni, hogy a jogar épp úgy, mint a korona és a palást egykoruak lehetnek. A jogar felső részéről a filigrán rozsa-alaku foglalat felső levelei közül arany lánczok függenek le végükön kis golyókkal. Jelenlegi számuk hat, valószínűleg tíz lehetett. Az országalma aranyozott fémlemezéből készült egyszerű golyó, felül kettős kereszttel. Ugy a kereszt egyenes vonalú képzése, mint a magyar czimernek alakja, mely a magyar czimert az Anjou-czimerrel egyesítve tünteti fel, mutatja, hogy az alma Róbert Károly vagy Nagy Lajos idejében készülhetett. Ennél újabbkori a koronázásnál használt kard, mely noha Szt. István kardjának mondatik, a XVI. századból való lehet. Alakja törse emlékeztet, kétélű, alul vékony, hegye oszucsba fut, hossza két és fél láb. Felül, a kardmarkolat alatti lapon kettőfelül, bevéselt emberi alakokat mutat, melyek a renaissance korabeli kardoknál gyakran előfordulnak. Hüvelyé vörös bársonnyal bevont.

A koronázási jelvények közé tartozik még az apostoli kereszt, valamint azon kisebb kereszt, melyre a király az esküt leteszi, s mely az esztergomi kincstárban őriztetik. Eredetere nézve XI—XII. századtól való mű, a a talapat azonban a XVI. századra való.

Továbbá az alba, stola, vállkendő öv, keztyű és a melidisz vagy mellkapoca. Utóbbi Ipolyi a békecsokra nyújtott u. n. paxtáblának tartja. Mindezen öltönyök, noha a régibb leltárok még megemlítik, napjainkra nem jutottak. Ide tartozott még az ország zászlója is, melyet azonban a regébb leltárok is elvesztettek mondanak. Nyele mint a krónikák mondják, Kis Károly koronázásánál vesztet el, míg a zászló maga a mohácsi vészkor vesztet el. Az öltönyökből egyedül csak a saruk és harisnyák jutottak napjainkra. Mindkettő vörös szelyemből készült, előbbieket alakjuknál fogva Bock véleménye szerint a XV. sz. bol, Mátyas korából származhatnak. Mindkettőt azonban az 1849 eladás alkalmával a behatolt nedvesség teljesen tönkretette, úgy hogy ma már teljesen hasznavehetetlenek.

Végre teljesség okáért megemlékezünk azon ládáról, melyben a koronázási jelvényeket je lenleg őrzik. A koronának utóbb régi tohjárói több helyt tétetik említés. A jelenlegi láda, amint azt a rajta levő felírás és a czimernek mutatják, 1608 készült II. Mátyas alatt. A láda előlrészén Mátyas monogramma koronázott pajzsában, s Magyarország négyezett, koronás czimere. A láda maga keresztalakú, van megvasalva.

turának ügyvivője, mint a pápa követe ide érkezett, hogy részt vegyen a június 8-iki ünnepségen, s a papnevelő intézetben szállt meg.

Kihallgatás a királynál.

Budapest, jun. 6. (Saját tud. távirata.) Ó felsége csütörtökön, június 11-én a várpalotában legfelsőbb kihallgatást fog adni. Előjegyzések a kabinet-irodához intézendők.

Városi és vidéki hírek.

— **A városi és megyei banderisták ma délelőtt utaztak a fővárosba, hogy a holnap tartandó próbamenetben résztvegyenek.** A városi 5 tagból álló banderium fogja képviselni Seidl Lajos főkapitánnyal élén. A többi 4 tag a következő: dr. Major Ferencz, dr. Arokey Antal, Gebhardt Bódog és Winkler Vilmos. A megyét 18-an képviselik és pedig: gróf Szapáry István, gróf Nádasdy Tamás, gróf Esterházy László, báró Trauttenberg Erigyes, báró Fiáth Miklós, Lits Gyula, Meszleny Lajos, Libits Adolf, Hardy Antal Tamássy Árpád, Kral Sándor, Pogány Gyula, Koller Pál, Kommer Gyula, ifj. Fiáth Imre, ifj. Nagy Gyula, Lyka Dóme és Gyapay Pál.

— **József főherczeg és a politika.** Érdekes levelet írt József főherczeg Thewrewk István hírlapíró társunkhoz, aki átvévén a Dunántuli Hírlap szerkesztését, arra kérte a főherczeget, hogy írjon valamit a lap részére. A főherczeg e kérésre a következő levéllel felelt:

Bécsben, Grand Hotel 1896. 23. V.

Kedves Thewrewk Uram! Utolsó levele el-késve jött kezemhez, mivel alig indulván Budapestről Alsóútra, a szomorú hír ide hívott. Ó Felsője kedves testvérének utolsó tiszteletére. Sajnálom, hogy lehelében kösölt óhajának nem tehetek eleget, mert a szolgálati szabályzatunk tiltja, hogy tényleg szolgáló honvéd oly lapokba írjon, melyek szociális és politikai kérdésekkel foglalkoznak. Ezen intézmény azonban igen üdvös, mivel veszedelmes volna az államra nézve, ha katonák politikába elegendnének fogyveres erejűkkel.

Tudomására hozom egyszersmind, hogy családoddal ma délután ismét Alsóútra indulok, míg az újabb júniusi milleniumi ünnepek újra Budapestre hivandának, asztán pedig tavaszi szemle-utamra megyek. Jósi fiam nevével pedig holnap tér haza Martonvásárra. Isten önnel, maradok ösziinte tiszteletjé

József fh.

— **A budapest-székesfejérvár-csáktornyai villamos vasut, melyről már több ízben tettünk említést, csakugyan létre fog jönni.** Mint a hivatalos lapban olvassuk: a kereskedelmi miniszter dr. Hercegh Mihály egyetemi tanár, Kállay Gyula és Pálffy Andor vállalkozóknak a budapesti vámháztérről az ottani dunai hidon át Vaál, Lovasberény, Székesfejérvár, Veszprém, Balatonfüred érintésével egész Csáktornyaiig közlekedő, villamos erőre berendezett vasútra az előmunkálati engedélyt egy évre meghosszabbította.

— **A kerékpározók figyelmébe.** A hadkiegészítő parancsnokság a rendőrkapitányság útján felszólítja mindazokat, kik kerékpározók, illetve saját kerékpárjuk van, hogy az idei őszi hadgyakorlatokra kerékpárjaikkal együtt 20 ftt használati pótlék és a kerékpár esetleges javítási költségeinek megtérítése mellett vonuljanak be.

— **Falusi csendélet.** Isztiméren a múlt hó 31-én, vasárnap este négy szál legény megleste Angeli Sebők gazdalgényt és elverték, annyira, hogy az a szenvedett sérülések folytán a kórházba került. A verekedés oka, mint a dutyiba került tettesek bevallották, a bosszú volt.

— **Áthelyezés.** Nemessányi Néró honvéd főhadnagyot, ki eddig városunkban volt állomáson, Nagy-Kaniszára helyezték át.

— **Az elhunyt főtanító végrendelete.** Perényi Béla, a napokban elhunyt főtanító végrendeletében 500 fttot saját sárkeresztjére, 100 fttot a városi aggintezetnek 200 fttot pedig a belvárosi elemi iskola első osztálybeli legjobb tanulójának évenként kiadandó ösztöndíjjal hagyott. A végrendelet végrehajtásával Fittler Béla ügyvédet bízta meg.

— **Kimutatás.** A székesfejérvári jótékony négyelet javára befolyt összeg adakozóinak névsora beküldetett hozzánk, de tekintettel a kimutatás nagy terjedelmére csak a kibocsátott 12 gyűjtőív összegét közöljük: 1. számú gyűjtőív 165 ftt 56 kr.; 2. számú gyűjtőív 30 ftt 38 kr.; 3. számú gyűjtőív 71 ftt 85 kr.; 4. számú gyűjtőív 110 ftt 64 kr.; 5. számú gyűjtőív 56 ftt 62 kr.; 6. számú gyűjtőív 66 ftt 84 kr.; 84 kr.; 7. számú gyűjtőív 42 ftt 60 kr.; 8. számú gyűjtőív 73 ftt 35 kr.; 9. számú gyűjtőív 23 ftt 50 kr.; 10. számú gyűjtőív 19 ftt 10 kr.; 11. számú gyűjtőív 147 ftt 20 kr.; 12. számú gyűjtőív pedig 99 ftt 85 kr. tolt be. Összesen 812 ftt 19. kr!

— **A gyermekek örző anyala.** Mint levelezőnk írja, e hó 2-án estefelé Hatvan pusztán Somogyi István urasági családnek egy 2 éves fia a padlás feljárás legteteféről fejtehetőre esett le. Azt hitték menten szörnyet hal, de a kis gyermeknek a nagy ijedségen kívül más baja nem történt.

— **Véres harc katonák és legények közt.** Németh Gusztáv apáca-utcai korezmája csütörtökön véres verekedés színhelye volt. Pálincás Mihály cselédlegény délután 5 óra után betér a korezma udvarába s ott kuglizni akart. de az ottlevő társaság tagjai nem voltak hajlandók maguk közé venni. Ezért bosszút forralva, egy másik korezma felkereste Mikó Imre barátját, ki 4 Jellasich katonával együtt már egy hordó sörnek végére járt Ezekkel összeszővetkezve, Pálincás, Mikó és az egyik katona átmentek a korezmába, de a társaság ekkor sem akart velük játszani. Erre elkezdtek káromkodni s Pálincás a közlekedő levő Szukop nevű lakatos legényt arczul vágta. Ezt már megsokalta a társaság s egyesült erővel kitette a tolokodókat az utcára. A gyalázatot nem akarván eltilni, intettek a közel házban még folyton mulató katonáknak, kik szaladva jöttek s egyesült erővel betörték az ajtót. Amint az udvarra értek, kirántották oldalgyverüket s akít értek, megszurkalt. Óriási láрма támadt. A vendégek egy része a kerítésen keresztül menekült, az udvaron levő asszonyok pedig a szobába futottak, az ajtót magukra zárva. A megvadult katonák oda is be akartak menni, s az ajtót a kezükben levő szuronyal benyomták. A szobában levők azonban ezalatt az ablakon át elmenekültek. A vadállatias katonák dühökben mindent összetörték s beverték 43 ablakot. A kár több száz forintra rug. A szurkálások közben öten sérültek meg és pedig: Mituschinka János háztulajdonos, Engelman Pál, Fehér Ödön, Verboi Albert és Somogyi Béla. Hosszu idő múltán végre őrjárat jött s a verekedőket összetogdosta. A rendőrséget csak későn értesítették az esetről. Polczér Péter alkapitány éjjel fel vehette fel a jegyzőkönyvet. A rendőrség részéről a vizsgálat be van tejezve, a katonai hatóság ellenben még folytatja a kihallgatásokat.

— **Névváltoztatások.** A dunapentelei születésű Stern József „Caillaga”, s nagyperkátai születésű Leitgál Ferencz pedig „Ligetire” változtatták nevüket a belügyminiszter engedelmével.

— **Gyászrovat.** Folyó hó 3-án kisérték örök nyugalomra Kálpz község szeretett róm. kath. segédtanitóját, Polyák Ferenczet, ki agyszékhűdés következtében hirtelen meghalt 25 éves korában. Megható volt a részvét, mely a boldogult iránt nyilvánult. Dacára a munkadíjnek a népből is számosan ott voltak. Megjelentek azonkívül a község előljárósága, az intelligencia, az ipartársulat zászlóalja, az iskolás gyermekek s a boldogultnak több kártára. A temetési szertartást főt. Radnich Imre végezte segédlettel. A szertartás kezdetei a boldogult volt tanítványai mindnyájan hangos sírásra fakadtak. A sírnál a plebánus szép emlékbeszédet tartott. Nem volt szem, mely szárazon maradt volna. A ravatalra számos koszorút hoztak.

— **Akk nem szabadulnak a Pokolból.** Van Budapestén egy körkép, mely a „Pokol”-t ábrázolja Dante leírása nyomán. E „Pokol”-lal kapcsolatban a következő érdekes kis történetet beszélik: Szilágyi Dező képviselőházi elnök találkozott az utczán Schlauch Lőrincz nagyváradi bíboros püspökkel, s így szót hozta: „Örömmel olvastam a lapokból, hogy eminenciád az egri érsekkal együtt még előttünk, az egyházpolitikai törvények szerzői előtt került a „Pokolba” — cseleztve arra, hogy a bíbornok megtekintette a „Pokol” körképét. — „Es ennek excellenciád örül, a helyett, hogy dicsingálna” vette át a szót a bíboros püspök. „Igaz, hogy én és az egri érsek ur is excellenciátok előtt kerültünk a Pokolba. De onnant hamarosan ki is szabadultunk, mert számunkra csak tisztító helynek bizonyult. De ha egyszer excellenciád is társai odakerülnek: hagyjanak fel minden reményvel. Tamás vagyok benne, hogy valaha kiszabadulnak túlvilági rendeltetésük végső helyéről.” A volt igazságügyminiszter e talpraesett válasza nem tudott mit felelni.

— **Zászlószentelés Etyeken.** Mint lapunknak írják, az ettyeki Szent Józsefről nevezett temetkezési egyesület, melyet Róth József ettyeki kántortanító ügybuzó fíradószárai hoztak létre. Szentháromság vasárnapján nagy ünnepet ült, s vele az egész község. E napon lett az egylet díszes zászlója a többi készlettel együtt benedikálva. Az ünnepélyes megáldást főt. Magdics István esperes-plebánus végezte, ki szép alkalmi beszédet is mondott, melyben megemlékezett Bachmanné Drott Terenziáról is, ki Istennek dicsőségére az egyleti zászlót, s még más kettőt a templom számára saját költségén beszerzett. Szent mise után következett a szögbeverés, mely estig betartott. Kildötteik által képviseltették magukat az ünnepnél a budakeszi, a solymári, szent-iváni és budaörsi temetkezési egyletek. Az új egyletnek már is van 600 tagja.

— **Tanító változás.** Diódon június 1 én foglalta el állomását az oda újonnan megválasztott főtanító Wunder János, ki megelőzőleg Etyeken működött teljes meglegedésére egy előjáróinak, mint a lakosságnak.

— **A szorgalom példája.** Egy egyszerű falusi ember életörténetét írta meg moóri levelezőnk. Nincs benne semmi szenzáció, csupán az a tanulság domborodik ki belőle, hogy takarékosággal és szorgalommal falusi embernek is lehet vagyont szerezni. A tudósítás így hangzik: E héten Moórott elhalálozott Szatker Mihály jómódu parasztagada, ki 79 évet ért. Az írás és olvasásához nem értett, mégis életében tudott szerezni 12 fertály földet, 16 szőlőt és 2 pinczét. Mikor feleségével összekertült, csak egy fertály és 2 szőlője volt. Összes szerzeménye moóri érték szerint 70,000 fttot tesz ki. Halála után egy krajczár adósága nem maradt, sőt istállójában 30 drb. szép marhát hagyott hátra. Ezenkívül volt neki oserép zsinidélyes parasztháza; házában a konyha- és szobajátkon még a régi fakilincsek szerepeltek, a vaszárakat azért nem szerette, mert szerinte hamar elromolnak és folytonos javítást igényelnek, ellenben a fakilincsen örökig eltart. Pinczéjében rendszeren 4—600 akó bor volt: Ki pinczéjébe jött, lett legyen az szegény vagy gazdag szivesen megkínálta borral azzal nem fukarkodott. Négy fia és két leánya maradt, kik mind családostok, őket ugyan iskoláztatta, de nehéz fejként lévén az olvasást és írást egyikük sem tanulta meg; különben ezzel nem sokat törődött és azt mondotta: nem jó, ha a parasztember igen tanult, mert akkor nem szeret dolgozni és lump

less. A parazittember tudjon és szeressen is sokat dolgozni és imádkozni s félje az Istent. Gyermekai mind jó gazdák. Ő mindvégig zsebt, erős termetű ember volt s a meghalásról mit sem akart tudni. Halála előtt 5 nappal erős gyengeség fogta el; az istállóban összerogyott és pár nap múlva meghalt. E hó 1-én temettetett el, a végtelességen nagy néptömeg jelent meg és az összes templomokban meghúzták a hangokat.

— **Táncmulatság.** A helybeli keresk. akadémia hallgatói június hó 13-án a „polgári lövölde” helyiségében segítő-egyesületük javára tartandó zártkörű táncmulatságot tartanak. — Kezdeté 7 órakor; belépti jegy: személyjegy 1 frt, családijegy 2 frt. Jegyek csak meghívott vendégeknek adhatnak.

— **Végre!** Szinte kihitetlen. Kövezik a Bástya-utczát. Lázás munka folyik már napok óta ebben a kis mellék-utczában, mely egyéb nevezetességei mellett arról volt híres, hogy a leggyalásatosabban kövezett sikátor volt kerek a világon. Gyermekkel rendelkező családapák csak mint tekintélyes summáról szóló baleset-biztosítói bárca tulajdonosai mertek végig botorkálni rajta. Éjjel meg pláne csak az öngyilkosok, meg a jómagukkal tehetetlen részeg emberek vállalkoztak az utczán való átkelelésre. És most ennek a szép romantikának mind vége van. Kövezik a Bástya-utczát. Kidobálják belőle azt a lábtoró, hegyes íkforgácsot s szép sima, nagy négyesögletes járdaköveket raknak helyébe. Hála legyen érte Winkler Vilmos városi főmérnöknek. Csak aztán a megkezdett jóakarattal nehogy félbemaradjon. Ráfér arra az utczára végig a köveket, nemcsak a furdóházig. Arra utczára végig a Basa-utczán az ut még mindig életveszélyes.

— **Kanyaró járvány.** Bicske községben — mint levelezők írja — a kanyaró járvány a gyermekek közt fellépett.

— **Birkák a vonat előtt.** Mult hó 25-én délután a Budapest felé tartó vonat Dinnyésen túl a nyílt pályán megállt. Az utasok kíváncsian dugták ki fejüket a vonat ablakaiból s megnyugodva látták, hogy valami nagy baj nem történt, csak a vonatvezető a pályatestről hajítja le a birkákat, melyeket Kiss János uradalmi császár felügyelet nélkül hagyott s négy darab a pályatest sinei közé bátorkodott menni. A vonatvezető éberségének köszönhető, hogy az öngyilkos-jelölt birkák megmenekültek, s a vonatot nem érte baleset.

— **Tanoncz-fölvétel.** Keller József helybeli bőrkereskedő életében (Halász-utca 1. sz.) jó házból való fia tanoncznak fölvételtek.

— **Say Rudolf Szent-háromság című gyógyszerárában** Szent-efjérvárott egy érettségi vizsgát tett, vagy legalább is hat gymnasiumi, illetve reálisiskolai osztályt végzett ifjú gyakornokul felvétetik. Közéleti értesülést KOVÁCS A. Sándornál, a gyógyszerár provizoránál nyerhetni.

— **Tavaszi újdonságok.** Saison változatosak nemcsak a hölgyközönség, hanem a férfi világ is törni szokta fejét, hogy hol szerezzék be a legdivatosabb holmikat lehetőleg olcsó áron. Nyárára kellenek könnyű kalapok, szép világos nyakkendők, utazásokra és kirándulásokra való selyem és batist ingek, puha, kényelmes sárga cipők, egyszóval mindazok a tárgyak, melyek ép oly hasznosak, mint szükségességek. Ezelőtt jobb minőségű portékáért egyenesen Bécsbe, Párisba vagy Londonba kellett fordulni. Most megszerezhetjük helyben is, még pedig sokkal jutányosabban, mint a drága boltberekelt fizető fővárosi kereskedőnél.

— **Goldstein Izidor** divatkereskedése a színházépület mellett a külföld legelső raktáraiból dusan felszerelte magát a férfi divatcikkek minden nemével, s rendkívül mérsékelt áron hozza forgalomba. Különösen ajánlhatók az u. n. reform-világos félczipők férfiak számára 3 frt 50 kr, nőké 3 frt 25 kr. Nagy választék van egyébb férfi cipőkből is, továbbá esernyőkből, botokból, férfi napernyőkből, férfi divatcikkek minden neméből.

Irodalom és Művészet.

„Az ezredves Magyarország és a milleniumi kiállítás.” Ez a páratlan díszmű, mely Laurencz Gyula kiadásában jelent meg, aránylag rövid idő alatt meghódította a nagy közönséget. Az illusztrációk pompája, izlées és tökéletes kivitele, a megválasztott tárgyak szépsége és festői volta, a kisérő magyarázó szöveg négy nyelven Magyarország legzebb tájainak s vidékeinek, valamint az ezredves kiállítás legérdekesebb látványai: tünéti föl. Érdekeség dolgában az első füzettől fölfelé mindig fokozódnak úgy a képek, mint pedig a szöveg. Eruttal a 10-ik és 11-ik füzet jelent meg. Kapható minden budapesti és vidéki könyvkereskedésben; megrendelhető a kiadóhivatalban Budapest, Terézkerut 38. „Az ezredves Magyarország és a milleniumi kiállítás” egyes füzeteinek ára 40 kr., tehát az egész 12 füzetből álló díszmű csak 4 frt 80 krba kerül.

A **Zenélő Magyarország** zenemű folyóirat június 1-sei 11-ik száma gazdag s felette érdekes tartalmával igazi ünneplő szám. Tartalma: I. Buday István, „Elragadta galambomat a Balaton.” II. Szadányi Ármánd, „Kis kertemben jártam, hm! 2 új népszerű magyar nóta. III. Meyerbeer J. világhírű „Koronázási indulója” „Proféta” operájából. IV. Schumann R. „A kandeliónál” jellemképe. V. Iványf J. A „róza tragédiája” ezimű bájos múdala. A havonta 2-szer mindig ily gazdag tartalommal megjelenő zenemű folyóirat előzetési ára negyedévre 6 füzetben 60 oldal zeneműre 1 frt. Klófizetheti a „Zenélő Magyarország” kiadóhivatalában Bpest, VI. Csengery-utca 62/á. és az ezredves országos kiállításra felránduló közönség kényelmére a kiadóhivatal által rendezett kiállítás elarusítói helyén.

Weber F. V. Dreizehnlinden. Fordította Fiedler Lajos Kalocsa. Weber dicső költeményét, mely a német irodalomban is méltó föltünést keltett. Fiedler Lajos magyarra fordította. A vállalkozás dicséretes és a végzett munka elismerést érdemel. A költemény tárgya a szászok megtérésének idejéből van véve; a pogányság küzdelmé és a kereszténység diadalát juttatja kifejezésre a szász Elmárral, a költemény hősvél. Ez a költemény témája, melyet ragyogó képelem és csodálatos ügyesség alkotott remek művé. A fordítás nehézségeivel jó részt szerencsésen küzdött meg a fordító; technikája eléggé ügyes, nyelvezete is eléggé magyaros. Alttalában a fordítás nagy szorgalomnak gyümölcse, becsületére válik a fordítónak, s mint ilyent melegen ajánljuk olvasóink figyelmébe. A munka, mely 375 lapra terjed, kapható Kalocsán a fordítónál.

Technológiai Lapok. Szerkeszti T a b o r s k y Ottó, a m. kir. iparmuzeum igazgatója. Ennek a havonként kétszer megjelenő gépészeti, elektrotechnikai és gyárripari szakfolyóiratnak f. évi 10-ik száma a következő tartalommal jele t meg: Gőzfejlesztési és gőzfogyasztási kísérletek a csányi mőmalom új gőzgéptelepén. Tetmajer Károly. — A magyar gépgyártás és műszerészipar története. Edwi Illés Aladár. — Többféle fordulatszámú járható elektromotorok Weyde J. F. — Vegyes közlemények. — Engedélyezett szabadalmak. — Hirdetések. E kiváló szakfolyóiratot, mely pártolásra csakagyan érdemes, ajánljuk az érdekeltek figyelmébe. Mutatványzámot a kiadóhivatal Budapest, VII. Egri-utca bárkiuk kívánatra ingyen küld.

Közgazdaság.

Gyümölcsborkészítés bogyós gyümölcsökből.

Kertjeinkben több oly növényt természetünk, a melyeknek izletes, lédu és cukortartalmu gyümölcse borkészítésre kitűnően alkalmas. D- n- m csak ezen kultivált növények, hanem a vadon, leginkább az erdei vágásokban előforduló növények gyümölcse is feldolgozható, és kitűnő minőségű bort szolgáltat.

Ilyen növények: a ribizke, kőszméte, földi szeder, málna, szamóca és a fekete áfonya, stb., stb.

Ezen gyümölcsök közül nálunk ezideig főképp csak a ribizke használtatott fel borkészítésre, holott a külföldön, különösen Angol- és Németországban a többi bogyós gyümölcsökből is igen jó minőségű, kellemes ízű és zamatu borokat készítenek, sőt az áfonyabort Németországban gyógyszerül is használják.

A gyümölcsök leve természetes állapotban borkészítésre nem alkalmas, minthogy az ebből készült bor túlságosan savanyu, alkoholban pedig oly szegény lenne, hogy a bor a gyors megromlás, miatt megbetegedés veszélye nélkül hosszabb ideig nehezen lenne eltartható.

Hogy tehát ezen gyümölcsökből jó minőségű, normális savtartalmu, a megromlás és megbetegedésnek kevésbé kitért bort állítsunk elő, szükséges leend a must savtartalmát csökkenteni, a szesztartalmat pedig cukor hozzáadása által emelni.

A savtartalom csökkentésénél mérvadó azon körülmény, hogy a normális összetételű borok savtartalma 0.6—0.8% szokott lenni. A savtartalmat tehát ezen mennyiségre kell csökkenteni. A cukrozásnál pedig mérvadó az, hogy minő bort akarunk előállítani. Lehet ugyanis gyengébb, vagy nehezebb minőségű bort készíteni, de lehet édes (likör) bort is előállítani. E szerint a cukortartalmat 18—32% ra kell fel- emelni.

A gyümölcslé savanyúságát oly módon tompítani, a mint azt a szőlőmustnál szokták, t. i. hogy a fölösleges savat szénasavas mézszel neutralizáljuk, nem lehet; minthogy az ezen gyümölcsökben lévő savak legnagyobb része a mézszel vízben oldható sőt képez s így ki nem válik. A sav csökkentése csakis a mustnak vizszi felhígítása által eszközölhető, a midőn természetesen a must cukortartalma is a felhígítás arányában csökken, ugy, hogy az a felhígított mustban csak 2—3% ot tenne ki.

A cukrozására legzezszerűbben a süveg, esetleg por-, vagy kandiszcukor használható fel.

Már most az a kérdés, hogy mennyi vizszi hígítandó fel a must és mennyi cukrot kell ahhoz még hozzá adni? Hogy ezen kérdésre feleletet adhassunk, szükséges lesz tudni azt, hogy mekkora a javítandó must sav- és cukortartalma.

A cukortartalom meghatározása a Pillitz-féle, vagy a klosterneuburgi mustmérővel történik. Ha a sav- és cukortartalmat megtudtuk, ugy most számítás által határozzuk meg a felhígításhoz szükséges viz mennyiségét, valamint a cukrozáshoz felhasználandó cukor mennyiségét.

Az átlagos összetétel alapján a gyümölcsmusthoz adandó viz- és cukormennyiséget az alábbi táblázat tünteti fel. Ezen számítás szerint a must savtartalma körülbelül 0.6%, az asztali bor készítésére használt must cukortartalma körülbelül 18%, a peccenyeboré 24%, és végül az aszné 34% lenne.

Minden 100 liter musthoz veendő:

málnamusthoz	146 liter viz
ribizkemusthoz	260 „ „
áfonyamusthoz	180 „ „
földiszedermusthoz	100 „ „
szamócamusthoz	120 „ „
kőszmétemusthoz	150 „ „

az így nyert mustmennyiséghez adandó csukor

	asztali	peccenyé borkészítésre	aszné
málnamusthoz	40 kg.	54 kg.	78 kg.
ribizkemusthoz	58 „	80 „	116 „
áfonyamusthoz	45 „	62 „	90 „
földiszedermusthoz	32 „	44 „	64 „
szamócamusthoz	34 „	47 „	70 „
kőszmétemusthoz	38 „	63 „	78 „

A mi már most a gyümölcsmustnak előállítás módját illeti, az igen egyszerű.

A lezavott gyümölcsöt összenúzva sajátba tesszük és kiszajtoljuk. Hogy minél kevesebb szilárd vagy felszilárd anyag (mint p. o. héj, mag, szár stb.) jusson a mustba, czél szerű leend a már kiszajtott mustot vaszonzacskón átszárni.

A gyümölcsborok készítésére lehetőleg csakis érett gyümölcs használtsék fel. Az érett gyümölcsben ugyanis kevesebb a sav és több a cukor, mint az éretlenben, e mellett azonban az érett gyümölcs mindég zamatosabb ízű bort szolgáltat, mint a kevésbé érett.

A cukrozáshoz felhasználandó cukrot igen czél szerű a must hígításához felhasználandó vízben feloldani. A víz azonban ne tartalmazzon finom lebegő szerves anyagokat, mert ezek a bor derülését nehezítik. A vizet, hogy a cukor könnyebben oldódjék, fel is lehet melegíteni, és 20—25° C-nyi hőmérséklettel a musthoz keverni. Ez által az erjedés gyorsabb lefolyású leend, minthogy a musthőmérséklete az erjedésre kedvezőbb.

A gyümölcsmust magától is erjedésnek indul ugyan, azonban ezen erjedés lassu lefolyású. Gyorsabb erjedést nyerünk, ha az erjedésbe bealított gyümölcsmusthoz friss borseprüt adunk, a mi által egyuttal a gyümölcsbornak a szőlőborra emlékeztető jelleget és zamatot is adhatunk.

Az erjesztést ép ugy kell vezetni, mint a szőlőmustnál. Hogy eczedés be ne álljon, czél szerű leend a hordókra erjesztő tölcsezt alkalmazni.

Zalka Zsigmond.

* **Gazdasági tudósítás.** Az időjárásról a héten már kedvezőbb értesítések jöttek, de azért még zivatarról is tudósítanak bennünket. A buza már a legtöbb vidéken kezdi kalaszát hányni és a rozs is virágzik. A búzának igen szép, de a rozsnak többnyire apró kalásza van. A búzában és árpában már itt-ott a rozsdá fellépett, szerencsére azonban nem nagy mérvben, a búzának csakis a levélzetén mutatkozik. A répában helyenkint az orrmányos bogarak igen érzékeny kárt okoznak. A tengeri, burgonya- és répa-félék kapálása folyamatban van, valamint a takarmány készítés is. Alsó-Szent-Iván vidékén a gabonák jól állanak, csak a rozsból tesz sok kárt a szipoly. Köles, mohar, len és kender jól keltek és szépen gyarapodnak.

A luczerna első kaszálását elvégezték közp. szerű hozamot adott. A réti fű elég sürti, ennek kaszálását csak néhány nap múlva fogják megkezdeni.

* **Nemzetközi gazdakongresszus.** A mezőgazdaságra az egész vonalon végig mindent, Magyarországon és a külföldön egyaránt igen nehéz viszonyok következtek be. A bajok orvoslására Darányi földmivvelésügyi miniszter a többek között ez év szeptember havára nemzetközi kongresszust hívott egybe. A kongresszus iránt a gazdaközönség pártra és nemzeti-ségre való tekintet nélkül melegen érdeklődik ugy, hogy ez évi szeptember havában, a mikor a kongresszust meg fogják tartani, Budapestn világra szóló mezőgazdasági határozatokat fognak hozni. A kongresszuson a többek között részt fog venni a közel 12,000 tagot számláló angol mezőgazdasági társulat is, mely magát három tagja által fogja hivatalosan képviseltetni. A francziák is helyeslik a kongresszus eszméjét és napirendjét és többen megfogják jelenni.

MELOCCO PÉTER
BUDAPEST
VI. Dévay utca 21.

Érdemes megtekinteni.
Egyesek meg is szeretnék.
Egyesek meg is szeretnék.
Egyesek meg is szeretnék.

Érdemes megtekinteni.
Egyesek meg is szeretnék.
Egyesek meg is szeretnék.
Egyesek meg is szeretnék.

Érdemes megtekinteni.
Egyesek meg is szeretnék.
Egyesek meg is szeretnék.
Egyesek meg is szeretnék.

!Sürgöny!
A vásártéren folyó hó 10-én kezdi meg előadásait
KÖNYÖT
Nagy czirkusza.
Elsőrangú társulat 36 személy,
16 jól dresszírozott iskola- és szabadon idomított ló, valamint 14 betanított faj-kutya.
MŰSOR A NAPI JELENTESEKEN.

Hirdetések

a „Fejérmegyei Napló“ részére

felvétetnek kiadóhivatalunkban (Székesfejérvárott Szent István-tér 1. szám alatt)

jutányos árért.

Nyomatott Számmér Imrénél, Székesfejérvárott.